డబ్బు గబ్బు

పాలడుగు వెంకటేశ్వరరావు

దేముడు మనిషిని పుట్టించాడు.

మనిషి డబ్బును పుట్టించాడు.

ఆ డబ్బు మనిషిని ముకుదాడు వేసి ఆటలాడిస్తుంది. మనిషి ఆ మాయలో పడి తనని తానూ, తనని పుట్టించిన ఆ దేముణ్ని కూడా మోసం చేసుకుంటాడు; మోసం చేసాననుకుని మురిసిపోతాడు. ఏడుస్తాడు కూడా ఒక్కో సమయంలో. అదొక పిచ్చి.

ఆ సాయంత్రం సమితి ఆఫీసులో నా పని ముగించుకునేసరికి నాలుగ్గంటలైంది. తలనొప్పి వచ్చినట్లనిపించింది. కాస్త కాఫీ తాగి ఇంటిమొగం పట్టాలనుకొని, సైకిల్ను నడిపించుకుంటూ మెయినురోడ్డు వెంట నడుస్తున్నాను. అంత క్రితం కొద్దిగా వానపడింది. రోడ్డంతా బురదనీటి గుంటలతో నిండివుంది. జాగ్రత్తగా నడుస్తున్నాను. ఇంతలో అనుకోకుండా నా వెనకనించి దూసుకు వచ్చిన ఓ కారు విపరీతమయిన వేగంతో నన్ను దాటిపోయింది. నేను తేరుకునేలోగానే నా బట్టలు, సైకిలు బురదనీటికి తడిశాయి.

స్టీరింగు చక్రం తిప్పుతూ, సిగరెట్టు కాలుస్తున్న ఆ మనిషి నన్ను చూడలేదు గాని నేను అతన్ని గుర్తుపట్టాను. అతను వెళ్ళిపోయాడు గాని అతను నడుపుతున్న కారు నామీద చిమ్మిన బురదనీరు యింకా

అరలేదు.

అవును. అతను 'సూర్నారాయణగారి కొడుకు'

ఆ పరిస్థితికి ఎవర్ని అనీ ఏం లాభం లేదు. ఆ బురద నీటిని తుడిచివేసుకోవటం తప్ప నాలాటి సగటు మనిషి చెయ్యగలిగిందేమీ లేదు.

మొహం తుడుచుకుంటూ మరో నాలుగడుగులు వేశాను.

దూరాన కోమలవిలాస్ రేడియో సంగీతంతో ఆహ్వానిస్తున్నది.

'పంతులూ! ఓ పంతులూ!' నా వెనకాల్నుంచి కేక వినిపించింది. ఆ గొంతు పరిచిత మనిపించి వెనక్కి తిరిగి చూశాను. పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ ఒక మనిషి నన్ను సమీపిస్తున్నాడు.

ఆ మనిషి ఎవరు? నేను వెంటనే గుర్తుపట్టలేకపోయాను.

బాగా పెరిగిన గడ్డం, లోతుకుపోయిన కనులు, గుంటలు పడిన చెంపలు, సన్నగా అస్థిపంజరం లాగున్నాడు. ఎవరబ్బా?

ఆ మనిషి నన్ను సమీపించాడు.

'పంతులూ! కులాసాగా వున్నావా? ఏంటి సంగతులు? ఎక్కడ వుంటావు?' మొదలైన ప్రశ్నలతో ఆయన నన్ను క్కిరిబిక్కిరి చేశాడు.

అవును. ఆయన సూర్నారాయణే!

సూర్నారాయణగారు బాగా మారిపోయేరు. మనిషి స్వరూపమే గుర్తుపట్టలేనట్లుయింది. మాసిన బట్టలు చిరుగుల్ని దాచుకోలేక పోతున్నాయి. మనిషిలో ఇదివరకటి అహం ఏమంతయినా కనబట్టం లేదు. ఆ స్థానంలో దీనత్వం చోటు చేసుకుంది. అహంకారం చోట ఆప్యాయత వెల్లివిరుస్తోంది.

నే నాశ్చర్యం నుంచి తేరుకునేలోగానే ఆయన మళ్ళీ మాట్లాడేరు.

'పంతులూ! ఓ పదిహేను పైసలుందా? టీ ఇప్పిస్తావా?' అన్నాడు.

'రండి' అని నేను నడిచేను. ఆయన నన్ననుసరించాడు.

* * *

సూర్నారాయణగార్ని నేను పది సంవత్సరాల క్రితమే ఎరుగుదును. అప్పుడు వాళ్ళబ్బాయి ఏదో క్లాసు చదువుతూండేవాడు. ఆ రోజుల్లోనే నేను కొన్ని ఈతి బాధలకు గురికావలసి వచ్చింది. అప్పుడు నాకు సహాయం చేసి ఆదుకుంది సూర్నారాయణగారు. గోల్డ్‌గొట్టి ఆ తర్వాత అపరిమితమయిన వడ్డీతో వసూలు చేశారనుకోండి. అది వేరే సంగతి. అసలుకంటె వడ్డీ ముద్దుగదా!

ఆ రోజుల్లో ఒకనాడు సాయంత్రం... ఆయన నన్ను యింటికి పిలిపించారు.

అంత క్రితం రోజే నేను వడ్డీతోసహా ఆయన బాకీ తీర్చివేయటం జరిగింది. నేను వెళ్ళేసరికి సూర్నారాయణగారు పాత కేలండర్లు ఎదురుగా పెట్టుకుని కూర్చున్నారు. నన్ను తీవ్రంగా చూశారు. మొహం ముడుచుకున్నారు. సకరించారు.

'ఏమయ్యా! నమ్మినందుకు ఇలాగేనా నట్టేట్లో ముంచటం?' అని మాటిగా అడిగేరు.

అసలు విషయమేమిటో నాకు అర్థం కాలేదు. ఆ పాత కేలెండర్ల వెనక గిజిబిజిలా ఎన్నో పద్దులు అంకెలు వున్నాయి. అవన్నీ ఆయనదగ్గర ఋణం పుచ్చుకున్న జనానికి సంబంధించిన పద్దులు. అసళ్ళు—వడ్డీలు వేరువేరే ఇవ్వవలసిన మొత్తాలు. అంతక్రితం అనేకసార్లు నన్ను ఆయన పిలిపించారు. రోజూ సాయంత్రాలు నన్ను కూర్చోబెట్టి వడ్డీ లెక్కలు కట్టించుకునేవాడు. అవి తనూహించిన లెక్కలతో సరిపోతే తృప్తిగా శ్వాస పీల్చేవాడు ఆ తర్వాత సర్దాగా కబుర్లు చెప్పి ఇక వెళ్ళి రమ్మనేవాడు. ఆ రీత్యా ఆయనదగ్గర నాకు చనువు ఏర్పడింది. ఆ చనువుతోనే ఆయన నాకు అప్పిచ్చి ఆదుకోవటం జరిగింది.

అయితే ఇప్పుడీ పుస్తదవమెందుకో నాకర్థం కాలేదు.

ఇంతలో రమణయ్య వచ్చాడు. అప్పుడు అసలు సంగతి వెళ్ళగక్కారు ఆయన.

'ఏమయ్యా! పెద్దమనిషీ! ఇన్నాళ్ళ నుంచీ నీ మీద నీ లెక్కం పైన నాకు నమ్మకం వుండి. నీ సొంత బాకీగదాని తప్పు లెక్క వేసి మోసం చేద్దామనుకున్నావా?' అన్నారు సూర్నారాయణగారు.

నాకు ఆశ్చర్యం, కోపం వచ్చాయి అయినా లోలోపలే అణగ త్రొక్కుకున్నాను. పేదవాడికోపం పెదవికి చేటుగదా! సూర్నారాయణగారు అసలే అనుమానం మనిషి. డబ్బు విషయంలో అసలే నిక్కచ్చిగా వుంటారు. డబ్బుకోసం మరి దేన్నీ లెక్క చెయ్యరు.

సూర్నారాయణగారు అన్నదమ్ములతో వాటాలు పంచుకుని విడిపోయినప్పుడు ఎంత రాద్ధాంతం చేశారో ఇప్పటికీ ఊళ్ళో వాళ్ళు చెప్పుకుంటూ వుంటారు.

పెళ్ళిలో ఇస్తానన్న కట్నంలో ఇంకా కొంత డబ్బు బాకీవున్నాడని మామని జుట్టుపట్టుకుని ఈడ్చి పంటబోదెలో పాతిపెట్టబోయాడోసారి, ఆయన.

అత్త తరువు ఆస్తిగురించి ఒకసారి వడ్రకుడితో తలబడి బుర్రలు బద్దలు కొట్టుకున్నంత పని చేశారొకప్పుడు.

అన్నదమ్ములతో మాటల్లేవు. స్నేహితం లేదు. పార్టీ లేదు, పరువూ లేదు. ఆదర్శం లేదు. అనుభవం లేదు.

ఉన్నదల్లా ఒకటే.

డబ్బు. డబ్బు—వడ్డీలు—అసలు పొందాలు. ఇనప్పెట్టె నిండటం. అప్పిచ్చి అనాయంగా పెద్ద పెద్ద వడ్డీలు వేసి అవతలవాళ్లని పీల్చి పిప్పి చెయ్యటం. అవతలవాళ్ళని నాలుగిళ్ళు కూల్చి తన ఇంటికి మరోగది చేర్చటం.

రోజులో ఇరవయినాలుగ్గంటలూ లెక్కలు వేసుకుంటూ, అందులోని బ్రహ్మానందాన్ని తనివిదీరా అనుభవించటం, అప్పులివ్వటం కోర్టులకి ఉరకటం, కొంపలు కూల్చటం, కాసికి మరో కాసి జతచెయ్యటం — ఇదే సూర్నారాయణగారి వ్యాపృతి. నేను చూస్తూ వుండగానే పంచుకున్న నాలుగెకరాలూ, పదిహేనెకరాలవటం పాతికవేల రొక్కం కాస్తా లక్షని దాటిపోవటం జరిగింది. ఇంకా రహస్యంగా దాచిపెట్టింది ఎంతో వుందని పుకారు.

సూర్నారాయణగారి భార్యామణి ఆయనకి తగిన ఇల్లాలే. తవ్వెడు బియ్యాన్ని రెండు పూటలకి సరిపెట్టమని ఆయనంటే, మూడుపూటలకి ఎలా సరిపెట్టాలా అని మానుస్తుందామె. లేక లేక కలిగిన పుత్ర రత్నంమాత్రం తల్లిదండ్రులతో ఆరోజుల్లోనే దస్త్రాయాగం చేసి ఇంటిని ఒక కొలికి తెచ్చేవాడు.

డబ్బునుగురించిన సూర్నారాయణగారి అభిప్రాయాలు ఈరోజుల్లో పూర్తిగా సమర్థనీయమేనని నేను ఒప్పుకుంటున్నాను. దాని నీడలో మిగతావన్నీ మరుగున పడిపోవటం ఎంతవరకు సమంజసమన్న ప్రశ్న మాత్రం

డబ్బు గబ్బు

మిగిలిపోయింది.

సూర్నారాయణగారు తరుచూ కోర్టుల చుట్టూ తిరుగుతూ వుండేవారు ఆ కోర్టులు పట్నంలో వుండేవి. ఎంతలేదన్నా కనీసం పది మైళ్ళ దూరం వుండేది. ఆ పదిమైళ్ళూ రోజూ కాళ్ళడకన వెళ్ళి వచ్చేవారాయన. కాళ్ళరిగిపోయినా, పాదాలు చిల్లులు పడినా బొబ్బలెక్కి ఆనలు వాచినా అలాగే వెళ్తూనే వుండేవారు. వస్తూ వుండేవారు. చెమటలు గ్రక్కే మండువేసవిలో కూడా ఆయన అణా ఖర్చుపెట్టి సోడా తాగటం చూసిన వాళ్ళు లేరు నేను ఎప్పుడయినా పనిమీద పట్నం వెళ్ళినప్పుడు అప్పు డప్పుడూ నాకు ఆయన తటస్థపడే వారు. ఆ సమయంలో 'పంతులూ! నాదగ్గర చిల్లర డబ్బులేవ్వు. సోడా తాగిస్తావా?' [illegible] ఆయన [illegible] సందర్భాలూ వున్నాయి. మొహమాటం చేత [illegible] [illegible] డబ్బును చూసి [illegible], లేక [illegible] [illegible] [illegible] కి నేను [illegible] పోయించిన సంద [illegible] జేబులూ, [illegible] లేకపోయిన సరుకులూ. మా [illegible] చిరాట్లు జ్ఞాపకం [illegible] మొహం వేసిన సన్ని వేశాలూ [illegible]

[illegible]లో డబ్బులు వున్నాయని చిల్లర [illegible] ఖర్చులువేసి తగలెయ్యమని ఎవరూ [illegible], డబ్బులు మూలుగుతున్నాయని [illegible] తిరగమనీ అనలేరు. అవసరం [illegible] వాళ్ళందరికీ వారికే వడ్డీ [illegible] పెట్టమనీ అంటానికి [illegible] [illegible] రూలూ, [illegible], [illegible] వుండలిగా!

కాని సార్! డబ్బులుగారూ!

ఇదేం అన్యాయమండీ?

[illegible] పోతుంటే అణా పెట్టి సోడా తాగటానికి జేబులోనే వున్న కాగితం [illegible] నేరమా? కాళ్ళు బొబ్బలు [illegible], కీళ్ళు సడలిపోతుంటే, నడవ టానికి ఓపిక చచ్చి పోతుంటే ఓ రెండొందలు పారేసి సైకిలు కొనుక్కో కూడదా? అసలు లేకపోతే ఎవరూ అడగ రనుక్.

మనిషికి 'నువ్వు' ముఖ్యంగాదని ఎవరూ అనరు, ఈ రోజుల్లో నువ్వే అన్నీ. నువ్వంటేనే విలువలు లేకపోతే మరెన్ని వున్నా పరిగణన లేప్పు అనువ్వార్ - ఒప్పు కుంటాము.

కాని ప్రాణంకంటె, నిన్ను పుట్టించిన మనిషికంటె, ఆ మనిషియొక్క కనీసపు అవసరాలకంటే కూడా నువ్వు ముఖ్యమా? ఏమో? ఆ సంగతి ఆ మనిషిని పుట్టించిన దేవుడికయినా తెలుసా?

కనీసం, నీకయినా తెలుసా అని?

నేను తిరిగి సమాధానం చెప్పేలోగానే సూర్నారాయణగారు అన్నారు.

'నీ బాకీ తాలూకు వడ్డీ ఇరవయి నాలుగురూపాయల తొంభయ్యారు పయిసలు తేలింది. రమణయ్య కూడా లెక్కవేశాడు. కావలిస్తే అడుగు. నువ్వేమో నిన్నటి రోజున ఇరవయినాలుగు రూపాయల తొంభయిరెండు పైసలే అంటివి అట్లాగే ఇస్తివి. ఏమయినా లెక్క లెక్కే. నాలుగు పైసల్లో మేడలు కడదామని దగా చేస్తివా?'

నేను రమణయ్య వంక చూశాను

రమణయ్య బిక్క మొహం వేసి మొహం తిప్పించాడు.

నాకు నవ్వాలో ఏడవాలో తెలీలేదు. నేను సూర్నారాయణగారి గురించి తెలిసిన వాణ్ణి వటంచేతా, పైగా అది నాబాకీ అయి వుండటంచేతా, ఆ లెక్కని ఒకటికి నాల్గుసార్లు వేశాను. ఇప్పటికి అందులో పొరబాటు వుందంటే నమ్మలేకుండా వున్నాను. రమణయ్య కిడుతో మళ్ళీ లెక్కగట్టాల్సొచ్చింది.

కాని...తేడా ఎంత? నాలుగు పయిసలు, ఆమాత్రం దానికి మరలా అంత శ్రమ పడటం అనవసర మన్పించింది. జేబులోంచి నాలుగుపయిసలు తీసి ఆయనకిచ్చి వేశాను. సూర్నాయణగారి మొహంలో ఆప్యాయత వెంటనే వెల్లి విరిసింది.

'నాకు తెల్సు పంతులూ! నువ్వు నిజాయితీ పరు వి కాకపోతే పొరపాటు పడ్డావంటే కాని వడ్డీ లెక్కల్లో పొరపాటు నేను హర్షించనని నీకు తెల్సు. నేను కాబట్టి సరిపోయింది. అదే మరొక రయితే ఎంత అపార్థం చేసుకుని వుండేవారు? ఆఁ' అని సన్న సన్నగా చిరాట్లు పెట్టారు.

నేను ఏడవలేక నవ్వునవ్వి సెలవు పుచ్చుకుని వచ్చేశాను. పాతకాలెండర్లని తిప్పుకుంటూ సూర్నారాయణగారు కుర్చీ పట్టుక్కున్నారు. రమణయ్య - చక్రవడ్డీకి శ్రద్ధగా లెక్కల్లో మునిగిపోయి వున్నాడు, ఆ తర్వాత కొన్నాళ్ళకి నేను బదిలీ అయి మరోవూరు వెళ్ళిపోయాను. ఈ కొత్తవూరూ ఆ దగ్గరే గనుక అప్పు డప్పుడూ పట్నంలో రమణయ్య కనుపించే వాడు. అతని ద్వారా సూర్నారాయణగారి సంగతులు తెలిసేవి.

సూర్నారాయణగారు ఆ మధ్యన కొడుకు పెళ్ళి చేశారట.

ఆయన ఆరోగ్యం అంతగా బాగుండటం లేదట. షుగర్ కంప్లయింటూ, బ్లడ్ ప్రెషరూతో బాధపడ్తున్నాడట, బాగా చిక్కి పోయాడట. ఆ మధ్యన ఏదో గొడవ వచ్చి డబ్బుగురించి—భార్య పుట్టింటికి వెళ్ళి పోయిందట. వెళ్ళిన రెండు నెలల్లోనే ఆవిడ అక్కడ గుండె జబ్బొచ్చి చచ్చిపోయిందట. చచ్చిపోతూ పుట్టింటి వారు ఇచ్చిన ఆస్తి కొంత పొలం వుంటే అదికాస్తా చెల్లెలికి రాసిచ్చిపోయిందట. దాన్నిగురించి పెద్దగొడవ జరిగిందట. అదట్లా వుంచి ప్రాణాల్లో విరోధులు ఎక్కు వయ్యారట ఆయనకి!

ఇప్పుడు ఆయన్ని ప్రాణాల్లో ఆదుకునే వాళ్ళెవళ్ళూ లేరట.

కొడుకు పట్నంలో కాపురం పెట్టాడట. అతనే అప్పుడప్పుడు వచ్చి పోతుంటాడట. గంజిపోసే దిక్కయినా లేదని జాలిపడి రమణయ్యే ఎవరో మనిషిని వంటకి కుదిర్చి పెట్టాడట. కాని నాల్గురోజులయినా తిరక్కుండానే ఆ మనిషిని అనుమానించి పొమ్మని వెళ్ళగొట్టారట. తను గూడా కొడుకుదగ్గరే వుంటానని, ఇల్లమ్మేశారట! ఈమధ్యే.

సూర్నారాయణగారు అప్పుడప్పుడూ నన్ను తలుస్తూ వుంటారట!

నా మనస్సు ఆయన ఎడల ఆర్ద్ర మయింది.

పాపం! సూర్నారాయణగారు! మనిషి బోలానే; ఆ ఒక్క గుణం తప్ప.

డబ్బులుగారూ! మీరో దండంసార్! మీకు హృదయం వుందా? మీ ఉనికికి అసలు సార్థకత అనేది వుందా? ఉన్న పక్షంలో ఆ పెద్దమనిషిని అల్లా ఆక్ర మించి పిచ్చివాణ్ణిచేసి ఆడించటంలో ఔచిత్యం ఎంత?

ప్చ్!

నువ్వు పాపిష్టిదానివి. నీ స్వరూపమే రొచ్చుగుంట. నీ విధానమే మాయాజాల

యంత్రా తంత్ర సమన్వితము: నిన్ను పుట్టించిన మనిషిని, సర్వ ప్రపంచాన్ని ఆఖరికి ఆ దేవుణ్ణి కూడా పిచ్చెక్కించి ఈ ప్రపంచాన్నే పిచ్చి మాలోకం చేస్తున్నావు. మానవత్వాన్నే మంట గలుపుతున్నావు...

* • •

నా ఆలోచనల్నుంచి ఒక్కసారి వులిక్కిపడి చూశాను. సూర్నారాయణగారు ఆత్రంగా నావంక చూస్తున్నారు.

'పంతులూ! ఏంటాలోచన? ఒకమాట చెబుతాను. నమ్ముతావా?'

'చెప్పండి.'

'మూడు రోజుల్నించీ నాకు అన్నం లేదు. నిజం. ఎంతో ఆకలిగా వుంది. ఉత్త టీ తోనే సరిపెట్టేవు. టిఫినేమయినా?...

సర్వరుని కేకేసి టిఫినుకి ఆర్డరిచ్చాను. నా ఆలోచనల్ని గమనించినట్లున్నాడాయన.

'పంతులూ ! ఆశ్చర్యపోతున్నావా ? నిజమే. నా గురించి నేనే ఆశ్చర్యపోతాను ఇప్పుడు. ఉన్నవాడు అనుభవించింది లేదు. నేను తిన్నది లేదు. ఒకడికి పెట్టింది లేదు. పాపం లేదు. పుణ్యం లేదు. పాపం పోగు చేశాను. డబ్బు మూట గట్టాను. మూట చూసి మురిసిపోయాను. అంతేగాని దాని ఉపయోగం తెల్సుకోలేక పోయాను. అన్న లేడు. తమ్ముడు లేడు. నేనూ లేను. ఉన్నదంతా డబ్బే అనుకున్నాను. డబ్బే సర్వం అనుకున్నాను.

పోగు చేసి అంతా కొడుకు చేతిలో పెట్టాను. ఇన్నేళ్లనించి నేను కూడబెట్టింది, వాడు 'సార్థకం' చెయ్యటానికి ఎన్నాళ్లో పట్టలేదు. అంతా అయిపోయిందయ్యా. కోడలుకి నా పొడ గిట్టదు. నా సంగతి నా కొడుక్కి పట్టదు. ఇన్నేళ్లూ నేను డబ్బుని పోగుచెయ్యటంలో పిచ్చాడినయ్యాను. వాడు దాన్ని నాశనం చెయ్యటంలో పిచ్చాడయ్యాడు. ఇన్నాళ్లూ నన్ను నేనే మర్చిపోయాను. ఇప్పుడు నన్ను నా కొడుకేగాక నేను కూడబెట్టిన డబ్బుకూడా మర్చిపోయి పారిపోయింది. నా బ్రతుకిట్లా అయింది...'

సూర్నారాయణగారి కళ్లలో నీరూరటం నేను గమనించాను. అప్రయత్నంగా నే విటు చూశాను. ●

డా॥ ఎస్. కె. దత్తా

హాఫ్‌కిన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (బొంబాయి) డైరెక్టర్ డా. ఎస్. కె. దత్తా, వైద్య శాస్త్ర పరిశోధనల్లో అఖండ విజయాల్ని సాధించారు. వీరు ముఖ్యంగా కలరా వ్యాధిని కలిగించే సూక్ష్మజీవి ఒక విష పదార్థాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుందనీ, దానివల్ల కలరా వస్తుందనీ వీరి పరిశోధనలవల్లనే తెలిసింది. డా. దత్తా, వారి బృందం 7 ఏళ్లపాటు పరిశోధనలు జరిపి మనదేశంలో దొరికే ఒక మొక్కనుంచి తీసిన బర్బెరిన్ అనే ఆల్కలాయిడు తీవ్ర విరేచన రోగాన్ని నయం చెయ్యడానికి పనికొస్తుందని కనిపెట్టారు. ఇప్పుడు ఈ మందు విరివిగా అమ్మకం అవుతోంది. ఇలాగే వీరు మనదేశంలో దొరికే చాలా యితర మొక్కల్నించి లభించే మందుల్ని గురించి పరిశోధనలు జరుపుతున్నారు.

డా. నిర్మల్‌కుమార్ దత్తా 1937 లో కలకత్తా విశ్వ విద్యాలయంలో యం. బి. బి. యస్. డిగ్రీ తీసుకుని, కొంతకాలం సర్ రాంనాథ్ చోప్రాతో కలిసి బయలాజికల్ స్టాండర్డైజేషన్ లాబరేటరీలో పని చేసారు. తర్వాత లండన్‌లో నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ రిసర్చిలోనూ, ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్శిటీలో డా. ఎఫ్. సి. మాకింటాష్, ప్రొ. జె. హెచ్. బర్న్, ఎఫ్. ఆర్. ఎస్. ల వద్ద పనిచేసి 1946 లో డి. ఫిల్. డిగ్రీ సంపాయించారు. 1964 లో ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్శిటీ వారు డా. దత్తాకి బాక్టీరియాలజీలో డి. ఎస్. సి. డిగ్రీ ఇచ్చారు.

డా. దత్తాకి చాలా బహుమానాలు సన్మానాలు లభించాయి. వీటిలో బసంతీ దేవి అమీర్‌చంద్ బహుమానం (1956) జి. జె. వాట్‌మల్ అంతర్జాతీయ బహుమానం (1965) శాంతిస్వరూప్ భట్నాగర్ బహుమానం (1967) ముఖ్యమైనవి.

డా. దత్తా ప్రచురణలు 75 ఉన్నాయి. మన దేశంలోనూ, విదేశాల్లోనూ ప్రచురితమయ్యే వైజ్ఞానిక పత్రికలకి సంపాదకులుగానూ, సంపాదకవర్గ సభ్యులుగనూ ఉన్నారు. జర్నలిజం వీరి హాబీ.

డా. దత్తా రష్యా, అమెరికా, జపాన్, ఇంకా చాలా దేశాల్లో ఉపన్యాసాలిచ్చారు. అంతర్జాతీయ సభల్లో పాల్గొన్నారు. వీరు ప్రపంచ ఆరోగ్యసంస్థ (డబ్ల్యు. హెచ్. ఒ.) సలహాదారుగానూ, నిపుణుల బృందంలో సభ్యులుగానూ ఉంటున్నారు.

—డా॥ ఆర్. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి.